

CAPE

Infobulletin

JULI 2016

EDITIE VARKENSHOUDERIJ

Inhoudsopgave

- Highlights van de IPVS/ESPHM
- Knikruggen
- Welke diarree is dit?

One-health

Met twee zussen die werkzaam zijn als huisarts, hebben we het thuis regelmatig over het imago van de veehouderij en zoönosen (ziekten die van dier op mens worden overgedragen). Het verbaast me nog altijd hoe weinig onderwijs artsen krijgen over zoönosen. En wordt er thuis vee gehouden? Dan is het bij een bezoek aan de huisarts van belang om dit te benoemen. One-health projecten, waar ik steeds meer over hoor, spelen een rol bij het bewustwordingsproces hiervan.

Landelijk groeit het bewustzijn dat het belangrijk is dat huisartsen en dierenartsen korte lijnen hebben en kennis uitwisselen, wat vroeger veel frequenter gebeurde. De belangrijkste redenen voor dit onderlinge contact zijn zoönosen zoals Salmonella, Q-koorts bij geiten en MRSA-problemen.

Door het hele land zijn groepen gestart waarbij huisartsen en dierenartsen 2 à 3 keer per jaar samenkomen. Hierbij komen relevante one-health onderwerpen aan bod. Daarnaast bezoekt de groep boerenbedrijven en worden lezingen gehouden in de regio.

Een belangrijk doel is wederzijds begrip. Maar ook het snel op de hoogte brengen van elkaar, als huisartsen of dierenartsen iets waarnemen dat voor beide partijen van belang is.

Verschillende dierenartsen uit de CAPE-groep nemen ook deel aan one-health projecten om meer begrip te kweken voor elkaar en vooral om relevante informatie uit te wisselen. Wat mij betreft een goede zaak!

DAP De Eenhoorn - Linde van Otterdijk

Afgelopen maand vond het IPVS/ESPHM plaats. Dit is het Internationale Congres voor Varkensdierenartsen, waarbij elke 2 jaar nieuwe onderzoeken op varkensgebied worden gepresenteerd. Hier volgen een aantal highlights.

5 Highlights van de IPVS/ESPHM

Antioxidanten bij warm weer en na vaccinatie

Antioxidanten hebben een positieve bijdrage voor biggen na spenen, zowel bij hittestress als bij entreacties. Groei na hittestress (gemeten bij 37°C) en/of na vaccinaties rond spenen werd minder negatief beïnvloed als biggen worden bijgevoerd met de antioxidanten vitamine E en selenium.

Bron: Effect of antioxidant supplementation and heat stress in a model of double vaccination in weaned piglets. F. Barbe et al. Institut du Porc, Toulouse, France, Schothorst Feed Research, Lelystad, Netherlands

Streptococ autovaccinatie

Er is een grote genetische variatie mogelijk binnen de bekende streptococ stammen. Binnen een stam (bijvoorbeeld type 1, 2, 7 of 9) kunnen zowel ziekmakende als niet-ziekmakende streptococci zitten.

Voor het maken van een autovaccin is het daarom erg belangrijk de goede stam uit te kiezen. Deze dienen gekweekt te worden uit biggen met kliniek, en dan uit de organen die in dit dier zijn aangetast door de streptococ.

Bron: Novel molecular-markers to discriminate between systemic and non-disease associated Streptococcus suis isolates. Thomas M. Wileman

Geboortegewicht biggen

Er is (al vaker) aangetoond dat biggen met een laag geboortegewicht hogere kans hebben op sterfte, minder voeropname halen, minder groei halen en een slechtere voederconversie hebben dan hun zwaardere broertjes en zusjes. Van de biggen onder de 1,1 kg geboortegewicht, haalt maar 58% de 10 weken. Ter vergelijking: 92% van de biggen zwaarder dan 1,1 kg haalt de 10 weken.

Bron: Pigs at risk: Impact of birth weight on piglet survivability. Jan Jourquin

PRRS – Maternale afweer bemoeilijkt biggenvaccinatie

In de praktijk blijkt dat het moeilijk is PRRS onder controle te krijgen met alleen vaccinatie. Maternale antilichamen (die de big via biest opneemt) kunnen interfereren met vaccin bij biggen. Hierdoor kan het opbouwen van afweer na enten tegenvallen. De maternale antilichamen zouden voorkomen dat de PRRS-deeltjes uit het vaccin in het lichaam van de big gaan delen, wat nodig is voor een goede opbouw van afweer. Het tijdstip van de vaccinatie is daarom erg belangrijk.

Bron: Maternally-derived antibodies impair piglet humoral and cellular immune responses to vaccination against porcine reproductive and respiratory syndrome. C. Fablet et al. Chêne vert conseil, Noyal-Pontivy, France

Invloed managementfactoren op neonatale diarree

Bij Deens onderzoek naar neonatale diarree is naar voren gekomen dat naast het aantonen van Rota-A-virus en verschillende Coli-stammen ook een aanzienlijk deel van de diarree te wijten is aan managementfactoren. Hierbij valt te denken aan (in volgorde van meest voorkomend):

- Een onvoldoende gezondheidsstatus van de zeug
- Een niet droog genoeg kraamhok
- Temperatuurschommelingen in biggennest
- (wisselende samenstelling van) brijvoeding aan zeugen

Bron: Why do neonatal piglets get diarrhoea? H. Kongsted et al. Technical University of Denmark, Copenhagen, Denmark

De bevindingen van patholoog Ted Clark

Knikruggen

In de nieuwsbrief van april van Topigs-Norsvin kwam het fenomeen 'knikruggen' voorbij. Iedereen kent dit fenomeen, of heeft er weleens van gehoord, maar waar komt dit nou precies door? De Canadese patholoog Ted Clark bestudeerde 25 casussen en beschreef zijn bevindingen.

De verschijnselen die de afgelopen jaren beschreven zijn:

- Het komt voor bij dieren van 1-12 weken oud, heel soms bij dieren van 2-4 dagen oud.
- Een of meerdere dieren per toom.
- Een knik omlaag bij de borstwervels, een knik omhoog bij het begin van de rugwervels.
- Oren hangen vaak omlaag.
- Aangetaste biggen lijken vaak wat bedrukt en sloom.
- De borst lijkt naar achter wat wijder te lopen.
- In eerste instantie lijkt de conditie van het big goed, maar meestal redden ze het niet tot goed slachtdier.

Wat is er bij sectie en microscopisch onderzoek te vinden?

In 85 procent van de gevallen zijn chronisch gebroken ribben te zien bij deze dieren.

Vaak ontstaat er verkalking en daardoor verdikkingen op de plekken waar de ribben gebroken zijn geweest. De structuur van de botten is verder normaal.

Door het hele lichaam, weefsels en organen, zijn er teveel lymfocyten (type witte bloedcel) te vinden. Dit is het best zichtbaar in de darm, spieren tussen de ribben en het hart.

Daarnaast zijn ontstekingen van alle gewrichten te zien.

Bij onderzoek naar virussen in deze dieren zijn de testen negatief.

Maar, wat is dan de oorzaak?

Vaak worden op bedrijven met deze problemen ook problemen met het Circovirus beschreven, ondanks dat dit virus in de aangetaste biggen niet gevonden wordt. Ondanks dat, vermoedt de Canadese onderzoeker dat een PCV-2 infectie deze verschijnselen kan veroorzaken, door gelijkenis met de reactie van het immuunsysteem. Het gaat dan om een infectie van biggen in de baarmoeder. Er zijn namelijk overeenkomsten in microscopisch onderzoek die dit doen vermoeden.

Naast dit onderzoek is internationaal ook gebleken dat er op bedrijven met knikruggen vaak;

- meer mummies/dodgeboren biggen zijn
- vaker 'race biggen' voorkomen

Als een zeug biggen heeft gehad met knikruggen, is dit in de volgende toom niet te zien. Een hevige longontsteking met pleuritis op jonge leeftijd kan ook gekoppeld worden aan knikruggen, dan moet er gekeken worden naar de oorzaak. Wellicht is vervolgens een therapie in te stellen.

Welke diarree is dit?

Ileitis (PIA) is een ontsteking van de darmwand bij varkens. Meestal betreft het het laatste deel van de dunne darm (Ileum), maar vaak ook grotere delen van de dunne en soms zelfs de dikke darm. PIA wordt veroorzaakt door de bacterie *Lawsonia intracellularis*, die zich verspreidt via besmette mest die oraal wordt opgenomen.

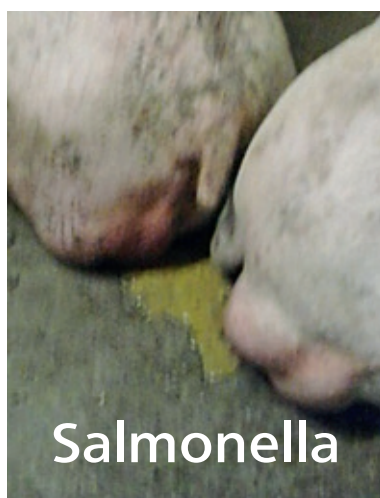
Op de foto zien we een varken met acute PIA (acuut zieke dieren en uitval). Naast deze vorm bestaat er ook nog chronische en subklinische PIA (vooral gevolgen voor technische resultaten in de stal).

Darmonsteking gaat gepaard met buikpijn en verminderde voeropname, schade wordt vooral veroorzaakt door daling van de voerefficiëntie en bij acute PIA door acute uitval.

PIA infectie kan aangetoond worden via bloed- en/of mestonderzoek.

Therapie in acute gevallen bestaat uit het inzetten van antibiotica, preventief is een strak hygiënebeleid met goede scheiding tussen leeftijdsgroepen van belang. Verder kan vaccinatie in het geval van chronische PIA uitkomst bieden.

Salmonella is een darmaandoening die wordt veroorzaakt door salmonellabacteriën. In NL betreft dit vaak *salmonella typhimurium*. In de meeste gevallen verloopt salmonella bij varkens zonder klinische verschijnselen, maar soms zien we met name bij zware varkens ook acute salmonella. Varkens worden lusteloos, vreten slecht, hebben waterdunne gele diarree, hoge koorts (tot 40°C) en acute uitval. In geval van acute salmonella is inzet van antibiotica de aangewezen therapie.

Salmonella wordt net als PIA verspreid via besmette mest, maar kan ook in de stal komen via ongedierte. Preventie van salmonella is dan ook vooral gericht op ongediertebestrijding, goede reiniging en desinfectie van afdelingen, gangen en transportmiddelen en strenge hygiëne-eisen voor bezoekers.

Aanvoer van salmonella besmette dieren is de belangrijkste bron van salmonella-infecties. Vermeerdereaars kunnen hun status in beeld krijgen door regelmatig mestmonsters te nemen van de zwaarste biggen.

PED (Porcine Epidemische Diarree) is een virusziekte die bij varkens diarree veroorzaakt door een beschadiging van het slijmvlies van de dunne darm. Dit gaat gepaard met ernstige diarree en met name bij jonge biggen met erg veel sterfte (30-100% bij zogende biggen tot een leeftijd van 14 dagen). Bij zeugen en

vleesvarkens veroorzaakt PED braken en ook diarree.

Verspreiding van het virus vindt vooral plaats door verplaatsen van varkens, via contact met besmette mest (denk hierbij ook aan het uitrijden van mest) en via erfbetreders.

Specifieke behandeling tegen PED bestaat niet, aangezien het een virusinfectie betreft. Optimale verzorging van aangetaste dieren ter voorkoming van uitdroging is vaak het maximale wat men kan doen. Er is in Nederland geen geregistreerd vaccin beschikbaar.

Preventie van PED bestaat uit het minimaliseren van het risico op introductie op een bedrijf. Denk hierbij aan extreme hygiëne maatregelen (reiniging en desinfectie van alles wat in contact komt met de varkens) en minimaliseren van aantal erfbetreders.

COLOFON

Het CAPE Infobulletin, editie varkenshouderij, is een uitgave van de gezamenlijke varkenspraktijken van de CAPE groep: AdvVee dierenartsen, DAP Boxmeer, DAP de Eenhoorn en DAP Ell. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met een van de deelnemende praktijken.

Redactie: Elke Bax, Linde van Otterdijk, Marieke de Louw, Max Nuijens en Otto Schreurs

Eindredactie en productie: TextArt, Heerhugowaard

Vormgeving: Studio Martin Rasch, Opmeer

MEER INFORMATIE?

Wilt u meer weten over uw dierenartsenpraktijk, of een van de andere CAPE-partners? Kijk dan eens op de websites:

AdvVee Dierenartsen www.adveedierenartsen.nl
DAP Boxmeer www.dierenartsenpraktijkboxmeer.nl
DAP de Eenhoorn www.dap1h.nl
DAP Ell www.dapell.nl